

Geulerosie

Geulerosie en onderspoeling van de graftekens

Onderspoeling van graftekens

Kale plekken worden afgedekt, bv. met jutte en aangeplant. De doeken beschermen tegen erosie tot de planten voldoende groot zijn.

Zorg voor een aangepaste beplanting en ondergrond voor sterk bewandelde paden

Bodemerosie vormt een belangrijke bedreiging op begraafplaatsen, vooral op met pesticiden doodgespoten grond, weinig begroeide en hellende terreinen met erosiegevoelige bodems. Bodemdeeltjes worden door regendruppels, afstromend water, wind... losgemaakt en laagsgewijs meegevoerd met het oppervlakkig afstromend water of meer geconcentreerd in geulen. De schade uit zich onder meer door onder- of overspoelde grafzerken (al dan niet met gevolgen voor hun stabiliteit), een toegenomen gronddruk tegen omheinings- of keermuren, dichtgeslibde riolelingssystemen, paden die herhaaldelijk onder- of overspoeld worden met bijvoorbeeld spoorvorming en schade aan niet versterkte graspaden tot gevolg. Het probleem beperkt zich doorgaans niet tot de begraafplaats zelf. Het proces wordt versterkt bij gebrek aan een degelijke drainage, afwateringssystemen en/of groenvoorzieningen.

WAT DOEN?

Regelmatige monitoring en controle

Kijk regelmatig het terrein na op zijn toestand. Let vooral op:

- erosiegeulen;
- over- of onderspoelde graftekens;
- over- of onderspoelde paden;
- plassen op paden of op het terrein;
- goten, regenwaterafvoerputten, controleputten en andere onderdelen van het regenwaterafvoer- of drainagesysteem. Maak ze regelmatig vrij.

bodemerosie afremmen / voorkomen

Maak het kerkhof of begraafplaats beter bestand tegen bodemerosie:

- zorg voor een gezonde beschermende beplanting. Wintergroene bodembedekkers, grassen... houden de grond bijeen, zorgen voor een betere bodemstructuur en een vlottere infiltratie van het regenwater in de bodem;
- lineaire landschapselementen (hagen, buffergrachten, wallen...) kunnen de helling breken en zorgen ervoor dat water minder snel wegvloeit;
- bij nieuwe aanplant kunnen kokosrollen, matten van wilgentenen of waterdoorlatende anti-erosiedoeken uit jutte of kokos gebruikt worden om erosie te beperken tot de planten voldoende gegroeid zijn om die functie over te nemen;
- op sterk bewandelde plaatsen kan men versterkte graszoden voorzien;
- kies bij de aanleg van paden of andere verharde delen, voor een type dat waterdoorlatend is zoals: versterkt gras, grasdallen of grastegels, dolomiet, grind, kasseien of klinkers die opgevoegd zijn met zand... De fundering moet eveneens waterdoorlatend zijn;
- voorzie een aangepast afwateringssysteem (vb. afvoergoten, aquadrains, ondergrondse buffering/infiltratie,...).

Bekijk welke maatregelen buiten de grenzen van de begraafplaats nodig/nuttig zijn. Misschien kampt de begraafplaats regelmatig met modderstromen van hoger gelegen landbouwgrond of wateroverlast door te veel waterdoorlaatbare oppervlakken in de omgeving? Maak zo nodig een (inter)gemeentelijk erosiebestrijdingsplan op.

Herstel schade

- herstel schade door erosie aan graftekens, paden, ommuringen... zo snel mogelijk;
- voorkom verdere schade door tijdelijke stutten aan te brengen in afwachting van grondig herstel;
- verwittig zo nodig de getroffen concessiehouders of verantwoordelijken.

Bloemen fleuren de begraafplaats op; helpen tegen erosie en zijn niet schadelijk voor de graftekens

Herwaarderingsplan opmaken

Planten helpen niet alleen tegen erosie, maar versterken ook de belevingswaarde op een begraafplaats en vergroten de biodiversiteit. Vergeet geen erosie- en/of plantenspecialist te betrekken bij de opmaak van een herinrichtings- of herwaarderingsplan van erosiegevoelige begraafplaatsen.

WANNEER / HOE VAAK?

Controleer en herstel op tijd. Stel de werken niet uit, zodat de toestand onder controle blijft. Regelmatig onderhoud kan grote problemen voorkomen.

WIE?

Het courante en jaarlijkse onderhoud: beheerder.

Stel een team samen om de erosieproblematiek aan te pakken en te koppelen aan een herwaarderingsplan (erosiedeskundige, ontwerper, landschapsarchitect, ...)

WAT VERMIJDEN? WAAROP LETTEN?

Vermijd:

- dierenholen. Volg de activiteit van gravende dieren op. Hun holen kunnen op hellende terreinen (geul)erosie initiëren of verergeren. Dicht de stroomopwaarts gelegen holen waarlangs het water binnenstroomt, bv. met stroprop-pen, aangedamd met grond uit de omgeving.
- waterondoorlaatbare verhardingen voor grotere oppervlakken. Ze verhinderen een vlotte insijpeling van water in de bodem en leiden het opgevangen water vaak naar één plaats. Voorzie voldoende afwateringsmogelijkheden (gootje, drain...) om plas- of geulvorming rond de verharding te vermijden. Daarnaast zorgen de ondoorlaatbare verhardingen vaak voor een troosteloze sfeer en een negatieve belevingswaarde.

MEER INFO:

Onderhoudsbrochure Monumentenwacht

[Onderhoud van funerair erfgoed](#)

Wet- en regelgeving

- is uw object beschermd als monument of maakt het deel uit van een beschermd stads- of dorpsgezicht, vraag dan advies bij het agentschap Onroerend Erfgoed of uw gemeente. Verschillende werken zijn vergunningsplichtig of vallen onder de meldingsplicht;
- verschillende provincies bieden subsidies voor onderhoud aan klein – niet beschermd – erfgoed. O.a. [Limburg](#), [Oost-Vlaanderen](#) en [Vlaams-Brabant](#)
- De Vlaamse overheid biedt gemeenten subsidies aan voor het uitvoeren van kleinschalige erosiebestrijdingswerken. Ook bij sommige provincies kan je terecht voor advies en/of subsidies.

Erfgoedhuis Den Wolsack
Oude Beurs 27 – 2000 Antwerpen
T + 32 3 212 29 50
F + 32 3 212 29 51
info@monumentenwacht.be
www.monumentenwacht.be

monumentenwacht
Vlaanderen vzw
een initiatief van de Vlaamse provincies